

Yabancı Turistlerin Müşteki “Mağdur” Olarak Müdahil Oldukları Asayiş Suç Türlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

A Research on Determination of the Types of Crimes the Foreign Tourists Involved as Victims

Dr. Semra AKTAŞ POLAT
Sakarya Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği Bölümü
E-posta: saktas@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. Serkan POLAT
Sakarya Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği Bölümü
E-posta: serkanp@sakarya.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, yabancı turistlerin müşteki olarak müdahil olduğu asayiş suç türlerini ortaya koyarak aralarında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmektir. Ayrıca müştekilerin müdahil olduğu suç türleri ile müştekilerin geldiği bölgeler arasında ve müştekilerin ülkelerinin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmektedir. Araştırma, 2010 yılında İstanbul’a gelen ve bir asayiş suçundan dolayı müşteki olan 1,110 yabancı turist üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri setini suç istatistikleri, turist istatistikleri ve kişi başına düşen ortalama milli gelir gibi ikincil veriler oluşturmaktadır. Verilerin analizinde ki-kare uygunluk ve ki-kare bağımsızlık testleri kullanılmıştır. Analiz sonuçlarından elde edilen bulgulara göre yabancı turistlerin, müşteki olarak müdahil olduğu asayiş suç türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Ayrıca, müdahil olunan suç türü ile turistlerin geldiği bölge ve turistlerin geldiği ülkelerin kişi başına ortalama milli gelirleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turist, Müşteki, Asayiş Suçları, İstanbul

Abstract

The purpose of this research is to determine the types of crimes the foreign tourists involved, in İstanbul, as victims and to investigate whether there is a relationship between the types of crimes and the average income per capita of the countries where foreign tourists came from and the tourists’ regions. The research covers 1,110 foreign tourists those visited İstanbul in 2010 and involved in a crime as a victim. The data set of the reseach is composed of secondary data such as crime statistics, tourist statistics, and the average per capita national income. The chi-square tests (goodness of fit and crosstabs-independence) were used to analyse the data. According to the results of the analyses, there is a statistically significant difference among the types of crimes. In addition, there is a statistically significant relationship between the types of crime and the regions the tourists came from and the tourists’ per capita national income.

Keywords: Tourist, Victim, Public Order Crimes, İstanbul

1. Giriş

Turizmin ekonomik, kültürel, sosyal, politik ve çevresel alanlarda yaptığı olumlu katkıların yanı sıra aynı alanlarda olumsuz sonuçlara da neden olduğu yadsınamayacak bir gerçektir. Bununla birlikte, başta az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler olmak üzere birçok ülke turizmin ekonomik boyutu üzerine odaklanarak dünya turizm pazarında daha fazla paya sahip olmak için stratejiler geliştirmiş ve planlar hazırlamıştır. 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Birleşmiş Milletler tarafından yapılan birçok araştırma neticesinde hazırlanan raporlar, turizmin çevre üzerinde yol açtığı olumsuz etkileri ortaya koymuştur. Bu durum, hem ülke idarecilerinin hem de araştırmacıların dikkatini çekmiş ve turizmin ekonomik boyutuna ek olarak turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine de odaklanılmasına yol açmıştır. Günümüzde ise turizmin, ekonomik ve çevresel boyutlarına ek olarak, sosyo-kültürel boyutuna da ülkelerin hazırladığı planlarda ve araştırmacıların çalışmalarında sıkça yer verildiği görülmektedir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü verilerine göre, 2013 yılında 1 milyar 87 milyon insan uluslararası turizm hareketliliğine katılmıştır (UNWTO, 2014: 1). Yaklaşık yedi milyarlık dünya nüfusu dikkate alındığında, 1 milyar 87 milyon insanın uluslararası turizm hareketlerine katılması farklı sosyo-kültürel yapıların bir araya gelmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Dolayısıyla, farklı sosyo-kültürel yapılara sahip toplumların bu etkileşim süreci, kültürel çatışma, yerel toplum ve turist çatışması, yerel dilde bozulmalar, hoşgörüsüzlük ve turistlerin can ve mallarına yönelik fiziksel saldırı gibi bazı olumsuz durumlara da neden olmaktadır.

Bu araştırmada, İstanbul'a gelen yabancı turistlerin müşteki olarak müdahil olduğu asayiş suçları incelenmektedir. Genel anlamda suç kavramı, toplumda var olan normlardan sapma olarak tanımlanmaktadır (Burkay, 2008: 3). Suç, birçok psiko-sosyal, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörün sonucu olarak ortaya çıkan ve bu nedenle tek bir nedene indirgenemeyecek kadar karmaşık bir olgudur (Gökulu, 2010: 215). Türk Dil Kurumu'na göre (2013) *suç*, "1. Bir toplumda haksız sayılıp, yazılı-yazısız kurullarla yasaklanan ve yaptırımlara bağlanan davranış ve eylem. 2. Devletçe yasalarla tanımlanıp yaptırıma bağlanmış olan kurallara aykırı davranış."; müşteki, "Yakınan, sızlanan, şikâyetçi."; asayiş, "Bir yerin düzen ve güvenlik içinde bulunması durumu, düzenlilik, güvenlik." şeklinde tanımlanmıştır. Turizm ve suç konularını birlikte ele alması bu çalışmayı önemli kılan nedenlerden birisidir. Bu çalışmayı önemli kılan bir diğer neden ise turizm ve suç konularında yapılmış yerli literatürde sınırlı sayıda çalışma olmasıdır. Böylece, gelecekte bu konuya ilgi duyacak araştırmacılar ve kamu temsilcilerine yol göstermesi bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

2. Literatür Taraması

Son yıllarda, turizmin sosyo-kültürel boyutu araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Bu kapsamda turistlerin tatillerini geçirmek için gittikleri destinasyonlarda, müşteki olarak müdahil oldukları suç türlerini araştıran birçok çalışma yapılmıştır (Aktaş Polat ve diğerleri, 2014; Allen, 1999; Boakye, 2010; Glensor ve Peak, 2004; Güremen, 2011; Lind ve Lind, 1986; Mawby ve diğerleri, 1999; Michalko, 2004; Tataroğlu ve Subaşı, 2009; Tüzüntürk, 2009). Dolu ve diğerleri (2010: 61) "suç"un, bireylere, topluma, ekonomiye ve kamu düzenine olan çok sayıda olumsuz etkisinden dolayı üstesinden gelinmesi ve önlenmesi gerekli bir problem olduğunu belirtmektedir. Aksi takdirde, kentlerin güvensiz hale gelmesi suç oranlarında yaşanan artışla birlikte toplum

üzerinde suça maruz kalma ya da suça tanık olma gibi endişelerden kaynaklanan güvensizlik hissinin oluşmasına da neden olmaktadır (Ataç, 2007: 16).

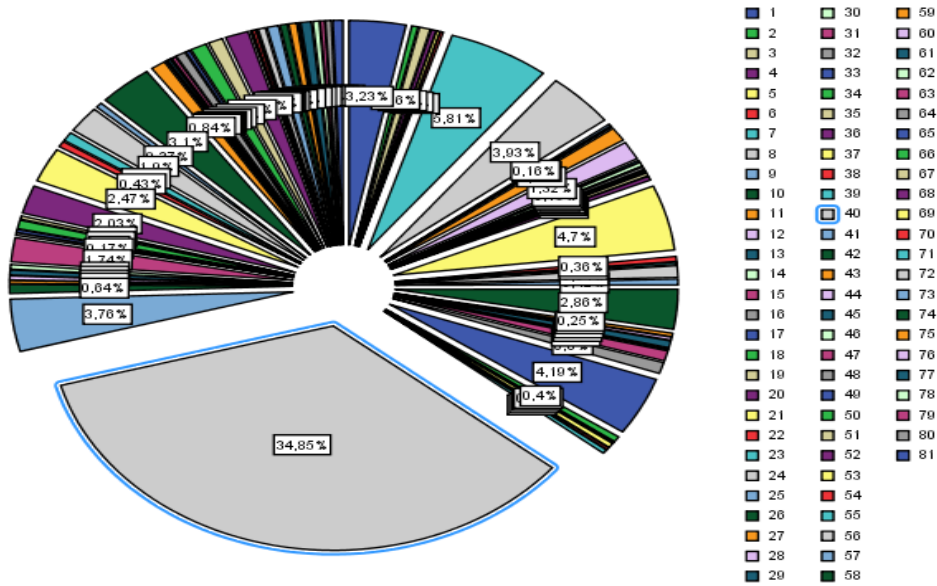
Suçun oluşumunu teşvik eden mekânlar genellikle suçun en fazla işlendiği ve farklı türde suçların bir arada toplandığı, nüfus açısından yoğunluğun yaşandığı alanlardır. Bu alanların karakteristik özellikleri, kentin düğüm noktaları, yoğun yaya yolları, kent merkezleri ya da ticari merkezler gibi suç çeken ve suçun oluşumunu kolaylaştıran alanlar olmalarıdır (Güremen, 2011: 10). Turizm ve turist sayısının suç oranlarında önemli bir oranda artışa neden olduğu bilinmektedir (Brunt ve diğerleri, 2000: 419; Michalko, 2004: 164).

Bir destinasyonda ortaya çıkan iç karışıklıklar, turistlerin maruz kaldığı hırsızlık, gasp, yaralama gibi olaylar sonucunda bölgenin güvenlik imajının zedelenmesinin yanı sıra destinasyona olan turizm talebinde de düşüşler yaşanmaktadır (Seçilmiş ve Ünlüöner, 2009: 69). 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda suçlar; *Uluslararası Suçlar*, *Kişilere Karşı Suçlar*, *Topluma Karşı Suçlar* ve *Millete ve Devlete Karşı Suçlar* olmak üzere dört ana başlık altında toplanmıştır (Resmi Gazete, 2004). Glensor ve Peak (2004: 1) turistlerin karşılaşabileceği suç türlerini şöyle sınıflandırmaktadır;

- Cinsel Saldırı,
- Kapkaççılık,
- Dolandırıcılık,
- Çalıntı mal satma,
- Organize ve çete saldırıları,
- Kumarhane saldırıları,
- Yaşlılara yönelik saldırılar,
- Tatil evlerinin soyulması,
- Eğlence yerlerinde hırsızlıklar,
- Turistlere yönelik terör saldırıları,
- Toplu taşıma araçlarında gerçekleşen saldırılar.

Lind ve Lind (1986) tarafından Hawaii'de turistlere karşı işlenen suçlara yönelik yapılan araştırmada turizm, kentleşme gibi sosyal değişikliklere neden olmasıyla birlikte turist sayısı arttıkça turistlerin suça maruz kalma ve mağdur olma oranlarının da arttığını ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Asayiş Suçlarının 81 İl'e Göre Dağılımı

Kaynak: Tüzüntürk, 2009: 87

Şekil 1'de Tüzüntürk'ün (2009) Türkiye'nin 81 iline ilişkin 2006 yılı suç türleri analizinin sonucunda, Ankara ve İstanbul illerinin il bazında, suç bazında ise asayiş ve kaçakçılık suçlarının genel eğilimden oldukça farklı olduğunu vurgulamıştır. Buna göre asayiş suçunun %34,85'i İstanbul ilinde, kaçakçılık suçunun ise %10,05'i Ankara ilinde işlenmiştir.

Mawby ve diğerleri (1999) tarafından İngiliz turistlerin, mağdur olarak müdahil oldukları suç türlerini belirlemek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. 514 kişinin katıldığı bu çalışmada, katılanlara en son çıktıkları tatillerinde; araçlarının çalınması, araçlarındayken hırsızlığa uğrama, bina içerisinde hırsızlık, şiddete maruz kalma, tehdide maruz kalma, gasp edilme ve gasp girişimine maruz kalma olmak üzere yedi suç türünden herhangi birisini yaşayıp yaşamadıkları araştırılmıştır. Katılanların %18'i belirtilen suç türlerinden en az birisine maruz kaldıklarını belirtmiştir.

Tataroğlu ve Subaşı'nın (2009: 89) araştırmasına göre, Muğla ilinde turistlerin mağdur olarak müdahil oldukları asayiş olaylarının sayısı 2002 yılında 95, 2003 yılında 83, 2004 yılında 94 ve 2005 yılında 73 olmak üzere toplam 345 olarak gerçekleşmiştir. Asayiş türleri arasında trafik kazası 168 turistle ilk sırada yer alırken, hırsızlık 65, kazaeen yaralanma 53 ve darp 52 turist ile en fazla mağdur olunan asayiş türleri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca bu çalışmada, darp, haraç ve hırsızlık suçlarında hem sanığın hem de mağdurun turist olduğu olayların, Doğu Bloğu ve eski Sovyetler Birliği ülkelerinden gelen turistlerin artmasıyla doğru orantılı bir artış sergilediği ortaya konmuştur.

Michalko (2004) tarafından Macaristan'da yabancı turistlere karşı işlenen suçlara yönelik yapılan bir çalışmada, 1996-2000 yılları arasında ülkeye gelen yaklaşık 100 milyon yabancı turistten 80 bini bir asayiş suçundan dolayı müşteki olmuştur. Bu sonuç, bu dönemde ülkeye gelen her 1.250 yabancı turistten birisinin bir asayiş suçuna müdahil olduğunu göstermektedir. Müşteki olunan suç türlerine

bakıldığında ise %96.6 gibi çok yüksek bir oranla mala karşı işlenen suçlar görülmektedir. Kişiye karşı işlenen suçlar ise %1.5 gibi çok düşük bir oranı oluşturmaktadır. Müştekiilerin %91.3’ünü Avrupalılar, %4.6’sını Asyalılar, %3’ünü Amerikalılar, %0.6’sı Avustralyalılar ve %0.5’ini Afrikalılar oluşturmaktadır.

Allen’in (1999) Uluslararası Sidney Havaalanı’nda (Avustralya) 1997 yılının Ekim-Aralık döneminde suç anketini dolduran 2.480 yabancı turist üzerinde yaptığı çalışmada turistlerin %97.7’si herhangi bir suçtan dolayı müşterki olmadığını belirtmiştir. %2.3’ü ise bir suça müşterki olarak müdahil olduğunu belirtmiştir. Bir turist iki, bir turist üç ve 54 turist birer suçtan dolayı müşterki olduğunu belirtmiştir. Müdahil olunan suç türleri ise taciz, hırsızlık, şiddet, darp ve soygun olarak belirtilmiştir.

Boakye’nin (2010) 2008 yılında Gana’ya gelen 420 yabancı turist üzerinde yaptığı çalışmada, 108 turist (%26) bir suçtan dolayı müşterki olduğunu belirtmiştir. Araştırmada hırsızlık (%52.9), sözlü saldırı (%31.4), fiziksel saldırı (%12) ve dolandırma (%3.7) müşterki olunan suç türleri olarak belirtilmiştir.

Aktaş Polat ve diğerleri (2014) İstanbul’a gelen yabancı turistlerin sanık olarak müdahil oldukları asayiş suçlarına yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, 2010 yılında İstanbul’a gelen 6,960,980 yabancı turistten 1,186’sı başta sahtecilik, kaçakçılık, yasadışı giriş ve hırsızlık-gasp olmak üzere çeşitli asayiş suçlarına sanık olarak müdahil olmuşlardır. Turistlerin %49.8’i belirtilen asayiş suçlarına Fatih ilçesinde sanık olarak müdahil olmuşlardır. Ayrıca İstanbul’un on altı ilçesinde turistler herhangi bir asayiş suçundan dolayı sanık durumuna düşmemiştir.

Yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi turistler, gittikleri bölgelerde çeşitli asayiş olaylarından dolayı müşterki (mağdur) durumuna düşebilmektedirler. Yapılan araştırmaların neredeyse tamamında müşterki olunan suç türleri arasında hırsızlık ilk sırada yer almaktadır. Ayrıca turistlerin geldikleri bölgeler ele alındığında ise Avrupalı turistler mağdur olma konusunda ilk sırada yer almaktadır. Burada, başta Batı Avrupa ve Kuzey Avrupa olmak üzere Avrupa genelinde, ülkelerin kişi başına ortalama milli gelirlerinin dünya ortalamasının üzerinde olması ve dünyada turist gönderen ve turist çeken bölge bakımından Avrupa’nın dünya turizm pazarının yaklaşık yarısına egemen olması Avrupalı turistlerin öne çıkmasında önemli bir faktör olarak düşünülebilir.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, yabancı turistlerin müşterki olarak müdahil oldukları asayiş suç türlerini ortaya koymak ve müşterkiilerin müdahil oldukları suç türleri ile müşterkiilerin geldiği bölgeler arasında ve müşterkiilerin vatandaşları oldukları ülkelerin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktır.

Araştırma kapsamını, 2010 yılında İstanbul’a gelen yabancı turistler arasında bir asayiş suçundan dolayı müşterki olarak İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne başvuran yabancı turistler oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın yapılabilmesi için kullanılan temel veri setini suç istatistikleri, turist istatistikleri ve kişi başına ortalama milli gelir istatistikleri oluşturmaktadır. Turist istatistikleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü; suç istatistikleri, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Turizm Şube Müdürlüğü ve ülkelerin kişi başına ortalama milli gelirleri ile ilgili veriler Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından hazırlanan ikincil verilerden elde edilmiştir. İster belli bir sınıflamaya tabi tutularak

işlenmiş olsun isterse herhangi bir işleme tabi tutulmamış olsun ikincil veriler, araştırmacılar için zengin içerikli çalışmalar yapılmasına olanak sağlayabilir (Altunışık ve diğerleri, 2012: 76).

Araştırmanın aşağıda belirtilen 6 hipotezi bulunmaktadır.

H1. Yabancı turistlerin müşteri olarak müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H2. Müşteki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi bölgeler arasında anlamlı bir fark vardır.

H3. Müşteki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi alt bölgeler arasında anlamlı bir fark vardır.

H4. Müşteki olan yabancı turistlerin ülkelerinin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında anlamlı bir fark vardır.

H5. Müşteki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi bölgeler ile müşteri olarak müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6. Müşteki olan yabancı turistlerin müşteri olarak müdahil oldukları asayiş suç türü ile ülkelerinin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4. Verilerin Analizi ve Bulguların Yorumlanması

İstanbul Emniyet Müdürlüğü verilerinde 175 ülke, İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinde ise 212 farklı ülke bulunmaktadır. İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinde, iki ülke (Beyaz Rusya ve Fildişi Sahilleri) ikişer defa kaydedildikleri için öncelikle bu iki ülke verileri birleştirilmiştir. İki kurumun verileri arasındaki farklılığı gidermek ve analiz sonuçlarının doğru ve tutarlı olması için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinde bulunan fakat İstanbul Emniyet Müdürlüğü verilerinde bulunmayan 41 ülke¹ çıkarılmıştır. Bu nedenle, 2010 yılında İstanbul'a gelen toplam yabancı turist sayısı (6,960,980), kapsam dışı tutulan 41 ülkeden gelen yabancı turist sayısı (151,030) çıkarıldıktan sonra kalan 6,809,950 turist olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, İstanbul Emniyet Müdürlüğü verilerinde bulunan fakat İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinde bulunmayan 6 ülke² de çıkarılmıştır. Bu değişiklik sonucunda, 2010 yılında İstanbul'a gelen yabancı turistlerin müşteri olarak müdahil oldukları toplam suç sayısı 1,157'den 1,110'a düşmüştür. Böylece, her iki kurum verilerinde de aynı ülkelerin bulunması sağlanmıştır. Ülkeler, analiz kolaylığı sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan coğrafi bölgeler ve alt bölgelere göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 1'e göre Dünya; **Afrika** (Doğu Afrika, Orta Afrika, Kuzey Afrika, Güney Afrika ve Batı Afrika), **Amerika** (Karayipler, Orta Amerika, Güney Amerika, Kuzey Amerika), **Asya** (Orta Asya, Doğu Asya, Güney Asya, Güneydoğu Asya, Batı Asya), **Avrupa** (Doğu Avrupa, Kuzey Avrupa, Güney Avrupa, Batı Avrupa) ve **Okyanusya** (Avustralya ve Yeni Zelanda, Melanezya, Mikronezya, Polinezya) olmak üzere 5 coğrafi bölge ve 22 coğrafi alt bölgeye ayrılmaktadır.

¹ KKTC, Kosova, Haymatlos, Kıbrıs Rum Kesimi, Hong Kong, Yugoslavya, Karadağ, Filistin, BM, Maritus, Malavi, Dominik, Myanmar, Malagazi Cumhuriyeti, Namibiya, Macau, Saint Kits ve Nevis, Cap – Vert, Swaziland, Bilinmeyen Pasaport, Saint Vincent ve The Grenadines, Antigua ve Barbuda, Lesoto, Lao Demokratik Cumhuriyeti, Saint Lucia, Hollanda Antilleri, Tonga, Sao Tome ve Principe, Solomon Adaları, Tokelau, Zaire, Samoa, Doğu Timor, Vanuatu, Palau, St.Helena, Kayman Adaları, Virgin Adaları, Mikronezya, Gilbert Adası, Cook Adaları

² Antigua, Aruba, Bermuda, Faroe Adaları, Madagaskar ve Tasnif Dışı Ülkeler

Tablo 1. BM’ye Göre Dünya’nın Coğrafi Bölge ve Coğrafi Alt Bölgeleri

Coğrafi Bölge	Coğrafi Alt Bölge
Afrika	Doğu Afrika, Orta Afrika, Kuzey Afrika, Güney Afrika, Batı Afrika
Amerika	Karayipler, Orta Amerika, Güney Amerika, Kuzey Amerika
Asya	Orta Asya, Doğu Asya, Güney Asya, Güneydoğu Asya, Batı Asya
Avrupa	Doğu Avrupa, Kuzey Avrupa, Güney Avrupa, Batı Avrupa
Okyanusya	Avustralya ve Yeni Zelanda, Melenazya, Mikronezya, Polinezya

Kaynak: Birleşmiş Milletler, <http://unstats.un.org/unsd/methods/m49/m49regin.htm>
E.T.: 10.01.2013

Verilerin analizi için SPSS 16.0 for Windows istatistik paket programı kullanılmıştır. Analiz için parametrik olmayan tek örneklem ki-kare ve iki değişken için ki-kare testleri kullanılmıştır. Ki-kare testi, frekans tablolarında “uygunluk testi”, çapraz tablolarda ise “bağımsızlık testi” olarak uygulanmaktadır (Özdamar, 2004: 451). Tek örneklem için ki-kare testi, kategorik bir değişkenin düzeylerine giren birey ya da nesnelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini test eden bir uyum iyiliği testidir. Test, değişkenin her bir kategorisinde gözlenen sayıların, kategoriler için beklenen sayılardan farkının anlamlılığını test eder (Büyüköztürk, 2002: 139; Altunışık ve diğerleri, 2012: 210).

Gözlenen frekansların belirli bir hipoteze uygun olup olmadığını belirlemek, ayrıca herhangi bir teorik dağılıma bu gözlenen frekansların uyum gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla ki-kare uygunluk testi yapılır (Kartal, 2006: 107). Ki-kare uygunluk testinde, her bir sınıftaki gözlenen frekanslar (G_i) ile teorik frekanslar (T_i) arasındaki farkın karelerinin teorik değere bölünmesi ile elde edilen değerlerinin toplamını veren ki-kare istatistiği ile yapılır (Özdamar, 2003: 156).

İki değişken için ki-kare tekniği, iki sınıflamalı değişken arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını test etmekle birlikte “iki değişken birbirinden bağımsızdır” şeklinde belirtilen bir sıfır hipotezinin testini temel aldığından bu test “bağımsızlık testi” olarak da adlandırılır (Büyüköztürk, 2002: 142). İki değişkenin birbirinden bağımsız olması ise bu iki değişken arasında bir ilişkinin olmadığı anlamına gelmektedir (Altunışık ve diğerleri, 2012: 218).

Tek örneklem ki-kare testi, tek gruplu araştırmalarda tek bir değişkene ilişkin değişkenliğin incelendiği, iki değişken için ki-kare tekniği (bağımsızlık testi) ise iki değişkene ilişkin değişkenliğin incelendiği tarama çalışmalarında kullanılabilir (Büyüköztürk, 2002: 140-143). R*C (Satır * Sütun) tablosu durumundaki çapraz tablo verilerinin ($r > 2$, $c > 2$), bağımsızlık testinde Pearson ki-kare analizi uygulanmakla birlikte, hücrelerde 5’ten küçük teorik değerlerin sayısı toplam hücre sayısının %20’sini geçmemelidir (Özdamar, 2004: 469). Tablo 2’de, 2010 yılında İstanbul’a gelen ve müşteri olarak bir suça müdahil olan yabancı turistlerin ülkelerinin frekans dağılımı verilmektedir.

Tablo 2. İstanbul'a Gelen ve Müşteki Olarak Bir Suça Müdahil Olan Yabancı Turistlerin Ülkelerine Göre Frekans Dağılımı – 2010³ (n=1,110)

Ülke	F	%	Ülke	F	%	Ülke	F	%
Afganistan	13	1.17	Hindistan	6	0.54	Norveç	5	0.45
Almanya	66	5.95	Hollanda	35	3.15	Orta Afrika Cumhuriyeti	2	0.18
ABD	38	3.42	Honduras	1	0.09	Özbekistan	12	1.08
Angola	1	0.09	Irak	28	2.52	Pakistan	2	0.18
Arjantin	2	0.18	İngiltere	33	2.97	Polonya	4	0.36
Avustralya	14	1.26	İran	74	6.67	Portekiz	1	0.09
Avusturya	12	1.08	İrlanda	6	0.54	Romanya	33	2.97
Azerbaycan	36	3.24	İspanya	21	1.89	Rusya	42	3.78
Bangladeş	1	0.09	İsrail	5	0.45	Senegal	2	0.18
Belçika	5	0.45	İsveç	14	1.26	Sırbistan	5	0.45
Belize	2	0.18	İsviçre	5	0.45	Singapur	1	0.09
BAE	1	0.09	İtalya	20	1.80	Slovakya	2	0.18
Bosna Hersek	7	0.63	İzlanda	2	0.18	Slovenya	1	0.09
Brezilya	6	0.54	Japonya	33	2.97	Somali	3	0.27
Bulgaristan	94	8.47	Kanada	10	0.90	Suriye	4	0.36
Cezayir	10	0.90	Kazakistan	13	1.17	Suudi Arabistan	8	0.72
Çek Cumhuriyeti	11	0.99	Kırgızistan	7	0.63	Tacikistan	3	0.27
Çin	12	1.08	Kuveyt	3	0.27	Tanzanya	2	0.18
Danimarka	11	0.99	Kuzey Kore	1	0.09	Tayland	3	0.27
Dominik Cumhuriyeti	1	0.09	Küba	1	0.09	Trinidad ve Tobago	2	0.18
Endonezya	5	0.45	Letonya	1	0.09	Tunus	11	0.99
Ermenistan	9	0.81	Libya	6	0.54	Türkmenistan	67	6.04
Estonya	1	0.09	Lübnan	3	0.27	Ukrayna	25	2.25
Fas	18	1.62	Macaristan	4	0.36	Uruguay	1	0.09
Finlandiya	5	0.45	Makedonya	10	0.90	Ürdün	7	0.63
Fransa	32	2.88	Malezya	2	0.18	Venezuela	3	0.27
Gabon	1	0.09	Malta	3	0.27	Yemen	5	0.45
Guatemala	1	0.09	Mısır	10	0.90	Yeni Zelanda	4	0.36
Güney Afrika	1	0.09	Moğolistan	1	0.09	Yunanistan	20	1.80
Güney Kore	11	0.99	Moldova	21	1.89			
Gürcistan	20	1.80	Moritanya	1	0.09			
Hırvatistan	2	0.18	Nijerya	1	0.09	Toplam	1,110	100

Tablo 2'ye göre, 2010 yılında İstanbul'a gelen 93 ülkeden 1,110 yabancı turist bir suça müşteki olarak müdahil olmuştur. Toplam 169 ülke göz önüne alındığında ise 76 ülkeden (%45) gelen yabancı turistlerin herhangi bir suçtan dolayı müşteki olmadığı görülmektedir. Müşteki olan yabancı turistlerin ülkelerine bakıldığında, Bulgaristan 94 müşteki (%8.47), İran 74 müşteki (%6.67) ve Türkmenistan 67 müşteki (%6.04) ile ilk üç sırada yer alırken; Angola, Bangladeş, BAE, Dominik Cumhuriyeti, Estonya, Gabon, Guatemala, Güney Afrika, Honduras, Kuzey Kore, Küba, Letonya, Moğolistan, Moritanya, Nijerya, Portekiz, Singapur, Slovenya ve Uruguay'dan gelen turistlerden ise birer turist bir suça müşteki olarak müdahil olmuştur.

³ Bu bölüm için gerekli olan verilerin sağlanmasında yardımcı olan İstanbul Emniyet Müdürlüğü Turizm Şube Müdürlüğü'ne katkılarından ve desteklerinden dolayı teşekkür ederiz.

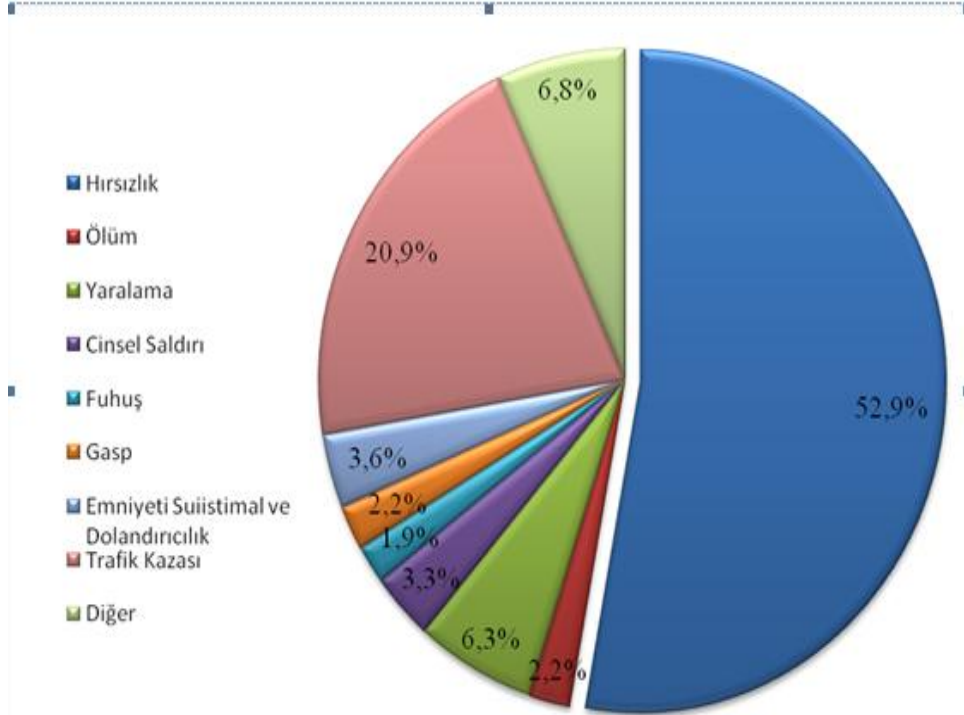
Tablo 3. İstanbul'a Gelen Yabancı Turistlerin Ükelere Göre Dağılımı – 2010

No	Ülke İsmi	Kişi	No	Ülke İsmi	Kişi	No	Ülke İsmi	Kişi
1	Almanya	892,968	59	Filipinler	20,227	117	Lihtenşayn	460
2	Rusya	407,431	60	Sırbistan	20,092	118	Komor Adaları	433
3	İtalya	403,579	61	Pakistan	19,838	119	Andora	413
4	Amerika	361,008	62	Hırvatistan	18,622	120	Trinidad ve Tobago	403
5	İngiltere	359,634	63	Ermenistan	17,453	121	Burkina Faso	402
6	Fransa	342,298	64	Singapur	17,120	122	Honduras	387
7	İran	272,927	65	Tayvan	16,190	123	Panama	374
8	Hollanda	209,198	66	Tacikistan	15,975	124	El Salvador	334
9	İspanya	200,678	67	Yeni Zelanda	15,046	125	Angola	322
10	Japonya	175,412	68	Arjantin	14,900	126	Paraguay	314
11	Azerbaycan	138,600	69	Slovenya	14,137	127	Sierra – Leone	304
12	Ukrayna	136,502	70	Makedonya	13,864	128	Bruni	301
13	Avusturya	115,557	71	Meksika	12,937	129	Zambiya	235
14	Türkmenistan	112,411	72	Letonya	11,527	130	Zimbabve	215
15	Belçika	105,392	73	Litvanya	9,955	131	San Marino	189
16	Güney Kore	101,334	74	Slovakya	9,125	132	Jamaika	189
17	İsviçre	101,092	75	Nijerya	8,472	133	Gambiya	169
18	Yunanistan	95,360	76	Tayland	7,861	134	Monako	161
19	Irak	94,082	77	Afganistan	7,634	135	Mozambik	148
20	Kazakistan	92,015	78	Bahreyn	6,740	136	Gabon	144
21	İsveç	89,602	79	Sudan	6,133	137	Nijer	139
22	Avustralya	82,853	80	Yemen	5,548	138	Haiti	135
23	Kanada	80,208	81	Katar	5,350	139	Benin	131
24	Çin	71,291	82	Estonya	5,209	140	Nikaragua	123
25	Lübnan	69,585	83	Şili	5,075	141	Maldivler	116
26	Cezayir	63,847	84	Senegal	4,640	142	Kuzey Kore	111
27	Suudi Arabistan	63,518	85	Umman	4,563	143	Togo	110
28	Özbekistan	58,600	86	Kolombiya	4,516	144	Cibuti	100
29	Mısır	57,584	87	Moğolistan	4,240	145	Çad	98
30	Libya	56,843	88	Kenya	4,095	146	Barbados	88
31	Ürdün	56,001	89	Venezüella	3,882	147	Kamboçya	83
32	Hindistan	55,768	90	Lüksemburg	2,339	148	Burundi	81
33	Danimarka	53,547	91	Kongo	2,235	149	Liberya	79
34	Romanya	53,307	92	Malta	2,220	150	Gine – Bissau	65
35	Fas	51,473	93	Uruguay	2,202	151	Botsvana	61
36	Tunus	50,254	94	Ekvator	1,921	152	Ruanda	59
37	Bulgaristan	49,831	95	Bangladeş	1,894	153	Bahama	58
38	Brezilya	49,492	96	Tanzanya	1,715	154	Orta Afrika Cum.	58
39	Suriye	48,457	97	Vietnam	1,572	155	Belize	50
40	İsrail	46,652	98	İzlanda	1,494	156	Surinam	36
41	Polonya	39,724	99	Dominik Cum.	1,339	157	Şeyssel Adaları	36
42	Moldova Cum.	39,544	100	Etiyopya	1,331	158	Papua Yeni Gine	33
43	Finlandiya	38,501	101	Peru	1,197	159	Grenada	28
44	Norveç	37,773	102	Kamerun	1,161	160	Butan	26
45	Gürcistan	33,585	103	Sri Lanka	1,082	161	Fiji	25
46	Malezya	29,263	104	Kosta Rika	870	162	Guyana	22
47	Kırgızistan	28,923	105	Fildişi Sahili	873	163	Porto Riko	19
48	Birleşik Arap Em.	28,522	106	Somali	765	164	Ekvator Ginesi	8
49	Arnavutluk	26,692	107	Uganda	694	165	Vatikan	8
50	İrlanda	25,777	108	Gine	678	166	Kiribati	4
51	Çek Cumhuriyeti	25,403	109	Gana	667	167	Burma	4
52	Portekiz	25,035	110	Guatemala	601	168	Cebeli Tarık	1
53	Kuveyt	24,447	111	Moritanya	564	169	Grönland	1
54	Macaristan	24,046	112	Bolivya	561			
55	Beyaz Rusya	23,180	113	Mali	551			
56	Endonezya	21,085	114	Eritre	535			
57	Güney Afrika	20,815	115	Nepal	477			
58	Bosna Hersek	20,576	116	Küba	471			
							TOPLAM: 6,809,950	

Kaynak: İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2010

Tablo 3'e göre, 2010 yılında İstanbul'a 210 ülkeden toplam 6,809,950 yabancı turist gelmiştir. Gelen turistlerin %53.2'sini; Almanlar (%13.1), Ruslar (%6), İtalyanlar (%5.9), Amerikalılar (%5.3), İngilizler (%5.3), Fransızlar (%5), İranlılar (%4), Hollandalılar (%3.0), İspanyollar (%3) ve Japonlar (%2.6) olmak üzere ilk 10 ülke vatandaşları oluşturmaktadır. Gelen turistlerin %46.8'ini ise 159 ülkeden gelen turistler oluşturmaktadır.

Şekil 2. İstanbul'a Gelen Yabancı Turistlerin Müşteki Olarak Müdahil Oldukları Asayiş Suç Türlerinin Dağılımı

Şekil 2'ye göre, 2010 yılında İstanbul'a gelen yabancı turistlerin en fazla müşteki olduğu suç türü %52.9 ile "hırsızlık" olurken, %1.9 oran ile "fuhuş" ve %2.2'şer oranlarla "ölüm" ve "gasp" en az müşteki oldukları suç türleri olarak gerçekleşmiştir. Şekil 2 ve Tablo 3 birlikte değerlendirildiğinde yaklaşık her 6,135 yabancı turistten 1'i bir asayiş suçuna müşteki olarak müdahil olmuştur. İstanbul'a gelen toplam 6,809,950 yabancı turistten yaklaşık %01.63'ü (onbinde 1.63) müşteki olarak bir suça müdahil olmuştur. Müşteki olan yabancı turist oranı, İstanbul'a gelen toplam yabancı turist sayısı ve literatürde belirtilen diğer araştırma sonuçlarıyla kıyaslandığında yüksek bir oran olmadığı söylenebilir.

H1. Yabancı turistlerin müşteki olarak müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 4. İstanbul'a Gelen Yabancı Turistlerin Müşteki Olarak Müdahil Oldukları Asayiş Suçlarının Sıklıklarının Karşılaştırılmasına İlişkin X^2 Testi Sonuçları

Suç Türü	Gözlenen N	Beklenen N
Hırsızlık	587	123.3
Ölüm	24	123.3
Yaralama	70	123.3
Cinsel Saldırı	37	123.3
Fuhuş	21	123.3
Gasp	24	123.3
Emniyeti Suiistimal ve Dolandırıcılık	40	123.3
Trafik Kazası	232	123.3
Diğer	75	123.3
Toplam	1,110	

Tablo 4'te verilen tek örneklem ki-kare uygunluk testi sonucuna göre, gözlem yapılan 1,110 asayiş suçundan 587'si hırsızlık, 24'ü ölüm, 70'i yaralama, 37'si cinsel saldırı, 21'i fuhuş, 24'ü gasp, 40'ı emniyeti suiistimal ve dolandırıcılık, 232'si trafik kazası ve 75'i diğer suç türü olarak görülmektedir. En az müdahil olunan asayiş suç türü fuhuş, ölüm ve gasp olurken, en çok müdahil olunan asayiş suç türü ise hırsızlıktır. H1 kabul edilerek, İstanbul'a gelen yabancı turistlerin müşterki olarak müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında gözlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$X^2(8)=2.24, p<.05$].

H2. Müşteki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi bölgeler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 5. Müşteki Olan Yabancı Turistlerin Geldiği Coğrafi Bölge Sıklıklarının Karşılaştırılmasına İlişkin X^2 Testi Sonuçları

Coğrafi Bölge	Gözlenen N	Beklenen N
Afrika	69	222
Amerika	68	222
Asya	396	222
Avrupa	559	222
Okyanusya	18	222
Toplam	1,110	

Tablo 5'te verilen tek örneklem ki-kare uygunluk testi sonucuna göre, gözlem yapılan 1,110 müşterkinin geldiği coğrafi bölgeden, 559'u Avrupa, 396'sı Asya, 69'u Afrika, 68'i Amerika ve 18'i Okyanusya olarak görülmektedir. Yabancı turistlerin en az geldiği coğrafi bölge Okyanusya, en çok geldiği bölge ise Avrupa'dır. H2 kabul edilerek, müşterki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi bölgeler arasında gözlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$X^2(4)= 1047.68, p<.05$].

H3. Müşteki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi alt bölgeler arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 6. Müşteki Olarak Asayiş Suçlarına Müdahil Olan Yabancı Turistlerin Coğrafi Alt Bölgelerinin Sıklıklarının Karşılaştırılmasına İlişkin X^2 Testi Sonuçları

Coğrafi Alt Bölge	Gözlenen N	Beklenen N
Doğu Afrika	5	58.4
Orta Afrika	4	58.4
Kuzey Afrika	55	58.4
Güney Afrika	1	58.4
Batı Afrika	4	58.4
Karayipler	4	58.4
Orta Amerika	4	58.4
Güney Amerika	12	58.4
Kuzey Amerika	48	58.4
Orta Asya	102	58.4
Doğu Asya	58	58.4
Güney Asya	96	58.4
Güneydoğu Asya	11	58.4
Batı Asya	129	58.4
Doğu Avrupa	236	58.4
Kuzey Avrupa	78	58.4
Güney Avrupa	90	58.4
Batı Avrupa	155	58.4
Avustralya ve Yeni Zelanda	18	58.4
Toplam	1,110	

Tablo 6'da verilen tek örneklem ki-kare uygunluk testi sonucuna göre, asayiş suçlarına 1 turist ile en az müdahil olan coğrafi bölge Güney Afrika olurken, 236 turist ile en çok müdahil olan coğrafi bölge ise Doğu Avrupa olarak görülmektedir. H3 kabul edilerek, müşteri olarak asayiş suçlarına müdahil olan yabancı turistlerin coğrafi bölgeleri arasında gözlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$X^2(18)=1278.48, p<.05$].

H4. Müşteki olan yabancı turistlerin ülkelerinin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Tablo 7. Müşteki Olarak Asayiş Suçlarına Müdahil Olan Yabancı Turistlerin Ülkelerinin Kişi Başına Ortalama Gelirlerinin Sıklıklarının Karşılaştırılmasına İlişkin X^2 Testi Sonuçları

Gelir (\$)	Gözlenen N	Beklenen N
3,000 ve altı	177	222
3,001-6,000	233	222
6,001-9,000	187	222
9,001-12,000	64	222
12,001 ve üstü	449	222
Toplam	1,110	

Tablo 7’de verilen tek örneklem ki-kare uygunluk testi sonucuna göre, gözlem yapılan müşterilerin 177’si 3,000\$ ve altında, 233’ü 3,001-6,000\$ arasında, 187’si 6,001-9,000\$ arasında, 64’ü 9,001-12,000\$ arasında ve 449’u 12,001\$ ve üstünde kişi başına ortalama milli gelire sahiptir. Müşteki olan yabancı turistlerin ülkelerinin kişi başına ortalama gelirlerine bakıldığında, en fazla müşteri olan yabancı turistlerin 12,001\$ ve üstünde kişi başına ortalama gelire sahip olan ülkelerden geldiği görülmektedir. H4 kabul edilerek, müşteri olarak asayiş suçlarına müdahil olan yabancı turistlerin ülkelerinin kişi başına ortalama milli gelirleri arasında gözlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$X^2(4) = 359.75$ p<.05].

H5. Müşteki olan yabancı turistlerin geldiği coğrafi bölgeler ile müşteri olarak müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Ki-kare bağımsızlık testinin uygulanabilmesi için hücrelerde yer alan 5’ten küçük değerlerin toplam hücre sayısının %20’sini geçmemesi gerekmektedir (Özdamar, 2004: 469). Bu kapsamda, toplam 18 turistin müşteri olduğu Okyanusya bölgesi H5 kapsamında analize dâhil edilmemiştir. Ayrıca, suç türleri de birbirleriyle olan yakınlıklarına göre Hırsızlık (hırsızlık, gasp, emniyeti suiistimal ve dolandırıcılık), Ölüm (ölüm, yaralama), Cinsel Saldırı (cinsel saldırı, fuhuş), Trafik Kazası ve diğer olmak üzere H5 ve H6 hipotezlerinde 5 başlık altında teste tabi tutulmuştur.

Tablo 8 incelendiğinde, Afrika’dan gelen yabancı turistlerin müdahil olduğu “hırsızlık” suçunun oranı %72.5, Amerika’dan gelen turistlerde %58.8, Asya’dan gelen turistlerde %59.6 ve Avrupa’dan gelen turistlerde %55.3 olarak görülmektedir. “Ölüm” suçunun oranı ise Afrika’dan gelen turistlerde %11.6, Amerika’dan gelenlerde %4.4, Asya’dan gelenlerde %14.1 ve Avrupa’dan gelenlerde %4.8 olarak görülmektedir.

Tablo 8’e göre, “Cinsel saldırı” suçu Amerika için %4.4, Asya için %7.1 ve Avrupa için %4.8 olarak görülmektedir. “Trafik kazası” suçunun Afrika’dan gelen turistlerdeki oranı %10.1, Amerika için %25, Asya için %10.4 ve Avrupa için %29.9 olarak görülmektedir. “Diğer” suç türünün Afrika’dan gelen turistlerdeki oranı %5.8, Amerika için %7.4, Asya için %8.8 ve Avrupa için %5.2 olarak görülmektedir. Farklı bölgelerden gelen yabancı turistlerin müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında gözlenen bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur [$X^2_{(12)} = 86.05$, p<.05]. H5 kabul edilerek, yabancı turistlerin geldiği coğrafi bölgeler ile müşteri olarak müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 8. Yabancı Turistlerin Geldiği Coğrafi Bölge ile Müşteki Olunan Asayiş Suç Türleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Ki-kare Bağımsızlık Testi Sonuçları (n=1,092)

Coğrafi Bölge		Suç Türü					Toplam
		Hırsızlık	Ölüm	Cinsel Saldırı	Trafik Kazası	Diğer	
Afrika	F	50	8	0	7	4	69
	%	72.5	11.6	0	10.1	5.8	100
Amerika	F	40	3	3	17	5	68
	%	58.8	4.4	4.4	25.0	7.4	100
Asya	F	236	56	28	41	35	396
	%	59.6	14.1	7.1	10.4	8.8	100
Avrupa	F	309	27	27	167	29	559
	%	55.3	4.8	4.8	29.9	5.2	100
Toplam	F	635	94	58	232	73	1,092
	%	58.2	8.6	5.3	21.2	6.7	100

$$X^2 = 86.05 \text{ sd} = 12 \text{ P} = .000$$

H6. Müşteki olan yabancı turistlerin müşterki olarak müdahil oldukları asayiş suç türü ile ülkelerinin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 9. Müşteki Olan Yabancı Turistlerin Müdahil Olduğu Asayiş Suç Türü İle Ülkelerinin Kişi Başına Düşen Ortalama Milli Gelirleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Olup Olmadığına İlişkin X^2 Testi Sonuçları (n=1,110)

Gelir (\$)		Suç Türü					Toplam
		Hırsızlık	Ölüm	Cinsel Saldırı	Trafik Kazası	Diğer	
3,000 ve altı	F	88	31	16	31	11	177
	%	49.7	17.5	9.0	17.5	6.2	100
3,001-6,000	F	131	32	18	32	20	233
	%	56.2	13.7	7.7	13.7	8.6	100
6,001-9,000	F	70	9	6	90	12	187
	%	37.4	4.8	3.2	48.1	6.4	100
9,001-12,000	F	41	5	3	10	5	64
	%	64.1	7.8	4.7	15.6	7.8	100
12,001 ve üstü	F	321	17	15	69	27	449
	%	71.5	3.8	3.3	15.4	6.0	100
Toplam	F	651	94	58	232	75	1,110
	%	58.6	8.5	5.2	20.9	6.8	100

$$X^2 = 1.63, \text{ sd} = 16, \text{ P} = .000$$

Tablo 9'a göre, "hırsızlık" suçundan müşterki olan turistlerin %49.3'ü kişi başına ortalama 12,001 dolar ve üstünde milli gelire sahip olan ülkelerden gelmiştir. "Ölüm" suçundan müşterki olan turistlerin %67'si kişi başına ortalama 6,000 doların altında

milli gelire sahip olan ülkelerden gelmiştir. “Cinsel saldırı” suçundan müşteki olan turistlerin %58.6’sı kişi başına ortalama 6,000 doların altında milli gelire sahip olan ülkelerden gelmiştir. “Trafik kazası” suçundan müşteki olan turistlerin %38.8’i kişi başına ortalama 6,001 ve 9,000 dolar arasında milli gelire sahip olan ülkelerden gelmiştir. “Diğer” suçlardan müşteki olan turistlerin %36’sı kişi başına ortalama 12,001 dolar ve üstünde milli gelire sahip olan ülkelerden gelmiştir.

Tablo 9’a göre, ortalama kişi başına düşen milli gelirleri farklı olan ülkelerden gelen yabancı turistlerin müdahil oldukları asayiş suç türleri arasında gözlenen bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur [$X^2_{(16)}=1.63$, $p<.05$]. Diğer bir ifadeyle H6 kabul edilerek, İstanbul’a gelen yabancı turistlerin müdahil oldukları asayiş suç türleri ile ülkelerinin kişi başına düşen ortalama milli gelirleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 10’da, 2010 yılında İstanbul’a gelen yabancı turistlerin müdahil olduğu asayiş suç türlerinin coğrafi alt bölgelere göre dağılımı çapraz tablo halinde verilmiştir. Tablo 10’a göre, BM tarafından sınıflandırılan 22 coğrafi alt bölgenin 19’undan İstanbul’a gelen yabancı turistler bir asayiş suçundan dolayı müşteki olmuştur. Tablo 10’e göre, en az müşteki %1.6 ile Avustralya ve Yeni Zelanda’dan gelen turistlerden oluşurken, en fazla müşteki %21.3 ile Doğu Avrupa’dan gelen turistlerden oluşmaktadır. Turistlerin müşteki olduğu asayiş suç türlerine bakıldığında ise hırsızlık %52.9, ölüm %2.2, yaralama %6.3, cinsel saldırı %3.3, fuhuş %1.9, gasp %2.2, emniyeti suiistimal ve dolandırıcılık %3.6, trafik kazası %20.9 ve diğer %6.8 olarak sıralanmaktadır.

Tablo 10’a göre, coğrafi bölge ile suç türü birlikte değerlendirildiğinde; Avrupa ve Asya bölgelerinde gelen turistlerin müşteki olduğu suç türleri arasında hırsızlık %82.9 gibi yüksek bir oranla öne çıkmaktadır. Ölüm ve yaralama suç türlerinden müşteki olan turistlerin %59.6’sı Asya’dan gelmiştir. Emniyeti suiistimal ve dolandırıcılık suçundan müşteki olan turistlerin %90’ı Asya ve Avrupa bölgelerinden gelmiştir. Cinsel saldırı ve fuhuş suç türlerinden müşteki olan turistlerin coğrafi alt bölgelerine bakıldığında ise, %63.8 ile Orta Asya ve Doğu Avrupa öne çıkmaktadır. Gasp suçundan müşteki olan turistlerin %58.3’ü Doğu Avrupa ve Güney Asya’dan gelmiştir. Trafik kazasından dolayı müşteki olan turistlerin %52.1’i Doğu Avrupa’dan gelmiştir. Diğer suç türlerinden dolayı müşteki olan turistlerin %30.6’sı Orta Asya ve Güney Asya, %28’i ise Doğu Avrupa ve Kuzey Avrupa’dan gelmiştir.

Tablo 10. Müşteki Olan Yabancı Turistlerin Müdahil Olduğu Asayiş Suç Türünün Coğrafi Alt Bölgelere Göre Dağılımı (n=1,110)

Coğrafi Alt Bölge		Suç Türü									Toplam
		Hırsızlık	Ölüm	Yaralama	Cinsel Saldırı	Fuhuş	Gasp	Emniyeti Suiistimal ve Dolandırıcılık	Trafik Kazası	Diğer	
Doğu Afrika	F	1	1	1	-	-	-	1	1	-	5
	%	20	20	20	-	-	-	20	20	-	100
Orta Afrika	F	3	-	-	-	-	-	-	-	1	4
	%	75	-	-	-	-	-	-	-	25	100
Kuzey Afrika	F	41	1	4	-	-	-	1	5	3	55
	%	74.5	1.8	7.3	-	-	-	1.8	9.1	5.5	100
Güney Afrika	F	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	%	100	-	-	-	-	-	-	-	-	100
Batı Afrika	F	2	1	-	-	-	-	-	1	-	4
	%	50	25	-	-	-	-	-	25	-	100
Karayipler	F	3	-	-	-	-	-	-	1	-	4
	%	75	-	-	-	-	-	-	25	-	100
Orta Amerika	F	-	-	1	1	1	-	-	1	-	4
	%	-	-	25	25	25	-	-	25	-	100
Güney Amerika	F	8	-	-	-	-	-	-	3	1	12
	%	66.7	-	-	-	-	-	-	25	8.3	100
Kuzey Amerika	F	26	-	2	1	-	2	1	12	4	48
	%	54.2	-	4.2	2.1	-	4.2	2.1	25	8.3	100
Orta Asya	F	36	2	19	15	5	1	3	8	13	102
	%	35.3	2	18.6	14.7	4.9	1	2.9	7.8	12.7	100
Doğu Asya	F	32	5	4	3	-	-	5	5	4	58
	%	55.2	8.6	6.9	5.2	-	-	8.6	8.6	6.9	100
Güney Asya	F	51	3	8	-	-	9	3	12	10	96
	%	53.1	3.1	8.3	-	-	9.4	3.1	12.5	10.4	100
Güneydoğu Asya	F	10	-	1	-	-	-	-	-	-	11
	%	90.9	-	9.1	-	-	-	-	-	-	100
Batı Asya	F	76	7	7	1	4	3	7	16	8	129
	%	58.9	5.4	5.4	0.8	3.1	2.3	5.4	12.4	6.2	100
Doğu Avrupa	F	57	1	15	6	11	5	9	121	11	236
	%	24.2	0.4	6.4	2.5	4.7	2.1	3.8	51.3	4.7	100
Kuzey Avrupa	F	53	-	1	4	-	3	2	5	10	78
	%	67.9	-	1.3	5.1	-	3.8	2.6	6.4	12.8	100
Güney Avrupa	F	57	3	1	-	-	-	2	23	4	90
	%	63.3	3.3	1.1	-	-	-	2.2	25.6	4.4	100
Batı Avrupa	F	115	-	6	6	-	1	5	18	4	155
	%	74.2	-	3.9	3.9	-	0.6	3.2	11.6	2.6	100
Avustralya ve Yeni Zelanda	F	15	-	-	-	-	-	1	-	2	18
	%	83.3	-	-	-	-	-	5.6	-	11.1	100
Toplam	F	587	24	70	37	21	24	40	232	75	1,110
	%	52.9	2.2	6.3	3.3	1.9	2.2	3.6	20.9	6.8	100

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir.

- İstanbul'a gelen her 6,135 yabancı turistten birisi bir suçtan dolayı müşteki olmuştur.
- Turistlerin müşteki olduğu suç türlerine bakıldığında, %52.9 gibi yüksek bir oranla “hırsızlık” ilk sırada yer almaktadır.
- Turistlerin müşteki olduğu suç türlerine bakıldığında, %1.9 ile “fuhuş” son sırada yer almaktadır.
- Müşteki olunan suç türü ile turistlerin gelirleri arasında bir ilişki bulunmaktadır.
- İstanbul'a gelen ve bir asayiş suçundan dolayı müşteki olan yabancı turistlerin %40.5'i kişi başına ortalama 12,000 \$ üzerinde; %36.9'u ise 6,000 \$ altında milli gelire sahip olan ülkelerden gelmiştir.
- Müşteki olunan suç türü ve turistlerin geldiği coğrafi bölge arasında bir ilişki bulunmaktadır.
- Coğrafi bölge olarak en fazla, Avrupa'dan gelen turistler müşteki olmuştur.
- Coğrafi bölge olarak en az, Okyanusya'dan gelen turistler müşteki olmuştur.
- Coğrafi alt bölge olarak en fazla, Doğu Avrupa'dan gelen turistler müşteki olmuştur.
- Coğrafi alt bölge olarak en az, Güney Afrika'dan gelen turistler müşteki olmuştur.

5. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, 2010 yılında İstanbul'a gelen yabancı turistlerin müşteki olarak müdahil olduğu asayiş suç türleri araştırılarak, müşteki olunan suç türü ile turistlerin geldiği bölgeler arasında ve turistlerin ülkelerinin kişi başına ortalama milli geliri arasında bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir.

Literatür taraması bölümünde yer verilen turizm ve suç olgularının incelendiği araştırma bulguları ile bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular karşılaştırıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Allen'in (1999) araştırmasında taciz, hırsızlık ve şiddet; Boakye'nin (2010) araştırmasında hırsızlık ve sözlü saldırı; Mawby ve diğerleri (1999) tarafından İngiliz turistlere yönelik yapılan araştırma bulgularına göre ise turistler en çok hırsızlık, şiddet ve gasp suçlarına maruz kalmışlardır. Hırsızlık, gasp, kapkaç, darp ve sözlü taciz turistlerin müşteki olduğu başlıca suç türleri olarak görülmektedir. Bu suç türleri genel olarak değerlendirildiğinde, turistlerin daha çok mal varlıklarına yönelik işlenen suçlardan dolayı müşteki durumuna düştükleri söylenebilir. Michalko'nun (2004) araştırmasında da müşteki olan turistlerin %96.6'sı mala karşı işlenen suçlardan dolayı müşteki durumuna düştüğü görülmektedir. Müşteki durumuna düşen turistlerin büyük bir çoğunluğunun Avrupa bölgesinden gelen turistlerden oluşması, bu bölgenin dünyanın birçok bölgesine göre sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi açısından daha iyi bir durumda olması ve önemli bir turist gönderen bölge olmasıyla da yakın ilişkili olduğu düşünülmektedir.

İstanbul, hem coğrafi konumu hem de sahip olduğu tarihi ve kültürel zenginliği nedeniyle yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Bununla birlikte, bu ilgi aynı zamanda İstanbul'da meydana gelen en küçük olumsuz bir olayın çok kısa sürede tüm dünya tarafından duyulmasına neden olmaktadır. Örneğin, 21 Ocak 2013 tarihinde Beyoğlu'nda kaldığı evden ayrıldıktan sonra ortadan kaybolan ve yaklaşık

10 gün sonra İstanbul Sarayburnu'nda surların yakınlarında cesedi bulunan Amerikalı Sarai Sierra olayında, ulusal ve uluslararası yazılı-görsel-işitsel medyada sürekli olarak bu olaya yer vererek İstanbul'un güvenlik imajı konusunda soru işaretlerinin oluşmasına neden olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Sonuç olarak, İstanbul'a gelen yabancı turistlerin müşteki olma oranları her ne kadar düşük gibi görünse de sadece bir olay dahi İstanbul'un güvenli kent imajına zarar verebilir. Bu nedenle, İstanbul'un hem merkezi yönetim hem de yerel yönetim birimlerinin idarecileri, gelen ziyaretçilerin herhangi olumsuz bir olaya müdahil olmaması için daha fazla çaba sarf etmelidir. Bu noktada, İstanbul'un turizm açısından öne çıkan Beyoğlu, Fatih, Üsküdar, Şişli, Beşiktaş ve Kadıköy gibi yerlerde gezici sivil güvenlik görevlileri bulundurulabilir veya bulunduruluyor ise sayıları ve bulunma süreleri artırılabilir.

Yerel yönetimler, turizm zabıtası birimi oluşturarak başta turizm açısından öne çıkan yerler olmak üzere sokaklardaki denetimlerini artırabilir. Ayrıca, turistler için çekim merkezi olan tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve restorasyonu kapsamında yapılan/yapılması düşünülen çalışmaların hızlandırılmasının da bu konudan yararlı olacağı düşünülmektedir. Örneğin, yukarıda bahsedilen olayın meydana geldiği Sarayburnu surları restore edilerek turistlerin saldırıya uğradığı ve "surlardan uzak durun" uyarılarının yapıldığı bir yer yerine turistler için güvenli bir çekim merkezi ve "surları mutlaka görmelisiniz" tavsiyelerinin yapıldığı bir yer haline getirilebilir. Bu konuya ilgi duyan araştırmacılar, Türkiye'nin önde gelen Antalya, Muğla, Aydın ve Nevşehir gibi diğer turizm destinasyonlarında turistlerin müdahil oldukları suç türlerini araştırarak hem İstanbul ile karşılaştırabilir hem de ilgili yazına katkıda bulunabilirler.

6. Kaynakça

- Aksoy, E. (2007), 'Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı', *Dosya 06*, Bülten 55, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, ss. 11-15.
- Aktaş Polat, S., Polat, S., ve Halis, M. (2014), 'İstanbul'a Gelen Yabancı Turistlerin Sanık Olarak Müdahil Oldukları Asayiş Suçlarına Yönelik Bir Araştırma', *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), ss. 105-127.
- Allen, J. (1999), 'Crime Against International Tourists', *Contemporary Issues in Crime and Justice: Crime and Justice Bulletin*, Number: 43, NSW Bureau of Crime Statistics and Research, ss. 1-8.
- Altunışık, R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S. ve Yıldırım E. (2012), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, 7. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Ataç, E. (2007), 'Suçun Kentsel Mekandaki Algısı; Güvensizlik Hissi', *Dosya 06*, Bülten 55, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, ss. 16-23.
- Birleşmiş Milletler (2013). Country or Area & Region Codes, <http://unstats.un.org/unsd/methods/m49/m49regin.htm> (10.01.2013).
- Boakye, K. A. (2010), 'Studying Tourists' Suitability As Crime Targets', *Annals of Tourism Research*, 37(3), ss. 727-743.
- Brunt, P., Mawby, R. ve Hambly, Z. (2000), 'Tourist Victimization and the Fear of Crime on Holiday', *Tourism Management*, 21, ss. 417-424.
- Burkay, S. (2008), 'Teorik Çerçeve ve Suç', *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, 2(4).
- Cavlek, N.. (2002), 'Tour Operators and Destination Safety', *Annals of Tourism Research*, Elsevier Science, 29(2), ss. 478-496.

- Büyüköztürk, Ş. (2002), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, 2. Baskı, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Dolu, O., Uludağ, Ş. ve Doğutaş, C. (2010), 'Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi', *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(1), ss. 57-81.
- Donaldson, R. ve Ferreira, S. (2009), '(Re-)creating Urban Destination Image: Opinions of Foreign Visitors to South Africa on Safety and Security?', *Urban Forum*, 20, ss. 1-18.
- Düzgün, Ş. (2007), 'Suç Olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve Disiplinlerarasılık', *Dosya 06*, Bülten 55, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, ss. 4-10.
- Georger, R. (2003), 'Tourist's Perceptions of Safety and Security While Visiting Cape Town', *Tourism Management*, Elsevier Science, 24, ss. 575-585.
- Glensor, R. W., ve Peak, K. J. (2004), 'Crimes Against Tourists', *Problem Oriented Guides for Police Problem Specific Guides Series*, Guide No: 26, U.S. Department of Justice.
- Gökulu, G. (2010), 'Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi', *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), ss. 209-226.
- Güremen, L. (2011), 'Amasya Kenti Özelinde Asayiş Suçlarının Kentsel Mekanda Dağılım Özellikleri ve Nedenselleri Üzerine Bir Araştırma', *Akademik Bakış Dergisi – E-Dergi*, 25, ss. 1-35.
- IMF (2011), World Economic Outlook Database, International Monetary Fund, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01/weodata/weorept.aspx?sy=2010&ey=2010&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&c=NGDPDPC&grp=0&a=&pr.x=65&pr.y=12#download> (10.02.2013).
- İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (2010), Turizm İstatistikleri, Sayı: Ocak-Aralık 2010, <http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/belge/1-92985/istanbul-turizm-istatistikleri-2010.html> (10.02.2013).
- Kartal, M. (2006), *Bilimsel Araştırmalarda Hipotez Testleri: Parametrik ve Nonparametrik Teknikler*, 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lind, M. C. ve Ian Y. L. (1986), 'Visitors as Victims: Crimes Against Tourists in Hawaii', *Annals of Tourism Research*, 13, ss. 167-191.
- Mawby, R. I., Brunt, P. ve Hambly, Z. (1999), 'Victimisation on Holiday: A British Survey', *International Review of Victimology*, AB Academic Publishers, 6, ss. 201-211.
- Michalko, G. (2004): 'Tourism Eclipsed by Crime', *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15(2-3), ss. 159-172.
- Özdamar, K. (2003), *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdamar, K. (2004), *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Genişletilmiş 5. Baskı, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Pizam, A. (1999), 'A Comprehensive Approach on Classifying Acts of Crime and Violence at Tourism Destinations', *Journal of Travel Research*, Sage Publications, 38(5), ss. 5-12.
- Prideaux, B. ve Master, H. (2001), 'Reducing Risk Factors For International Visitors in Destinations', *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 6(2), ss. 24-32.
- Resmi Gazete, (2004), 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Sayı: 25611.
- Seçilmiş, C. ve Ünlüönen, K. (2009), 'İstanbul'u Ziyaret Eden Turistlerin Güvenlik Algılamaları Üzerine Bir Araştırma', *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 1(1), ss. 65-84.
- Sönmez, S. ve Graefe, A.R. (1998), 'Influence of Terrorism Risk on Foreign Tourism Decisions', *Annals of Tourism Research*, 25(1), ss. 112-144.
- Tataroğlu, M. ve Subaşı, E. (2009), 'Kolluk Güçlerinde Modernleşme: Muğla Örneğinde Turizm Jandarması Yapılanması, Yönetim ve Ekonomi', *Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 16(2), ss. 73-93.

- Türk Dil Kurumu, (2013), *Büyük Türkçe Sözlük*, <http://tdkterim.gov.tr/bts/> (10.02.2013).
- Tüzüntürk, S. (2009), 'Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi: Suç İstatistikleri Üzerine Bir Uygulama', *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(2), ss. 71-91.
- UNWTO (2014), 2013 International Tourism Results and Prospects for 2014, UNWTO World Tourism Barometer, Volume: 12, Issue: January 2014, http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_fitur_2014_hq_jk_1pp_0.pdf (08.03.2014).